

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2020-722

14.10.2020

If Skadeforsikring NUF

Bilansvar

Opppreisning – påkjørsel fotgjenger – grovt uaktsomt – bal. § 4, skl. § 3-5.

Skadelidte gikk av en buss og ble deretter påkjørt av bilist (skadevolder). Det nærmere hendelsesforløpet var uklart, og det var blant annet forskjellige forklaringer vedrørende hvor hun ble påkjørt. Skadelidte fremmet krav om oppreisningserstatning. Selskapet avslo kravet, da skadelidte ikke hadde sannsynliggjort at skadevolder hadde opptrådt grovt uaktsomt. Basert på foreliggende opplysninger uttalte nemnda at skadelidte ikke hadde sannsynliggjort at skadevolders manglende oppmerksomhet var annet enn et øyeblikks uoppmerksomhet. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Skadelidte (pensjonist, f. 1942) ble påkjørt etter å ha gått av en buss av skadevolder (f. 1934) 22.11.17. Skadevolders barnebarn (vitne A) var med i bilen som passasjer.

I politidokumentet Anmeldelse av vegtrafikkulykke heter det at ulykken skjedde ca. kl. 19:30, at det var minus 7 grader, og fartsgrensen 50 km/t. Veien var snø- eller isbelagt, det var "God sikt, opphold" og "Mørkt m/belysning". Bilen hadde vinterdekk med pigger og ellers av god standard. Skaden på bilen var: "Bulk i frontfanger og større rose med knusningsskader i frontrute". Ulykken beskrives slik:

Enhet A har kommet kjørende langs F.veien fra nord mot sør. På høyde med ..., men fortsatt på F.veien, har enhet A kjørt på enhet B, fotgjengeren. På nåværende tidspunkt kan det se ut til at fotgjengeren har stått eller gått i kjørebane da påkjørselen fant sted. Det er et fotgjengerfelt på stedet. Det ble funnet matvarer i siktedes kjørefelt, ca. 21 meter fra fotgjengerfeltet. Det er uklart om påkjørselen har skjedd i fotgjengerfeltet eller ikke.

Skadevolders førerkortet til skadevolder var gyldig til 7.8.16. Det fremgår under "Spor, skader, årsaksforhold og andre supplerende opplysninger" at skadelidte ble kjørt til sykehuset av et vitne (vitne B) som kom på stedet etter ulykken. I avhør med politiet opplyste skadevolder:

... fornærmede hadde gått rett ut i veien, at hun ikke hadde refleks og at det ikke var fotgjengerfelt der fornærmede hadde gått ut i veien.

...

... På spørsmål fra meg om hva som hadde skjedd, sa han at han hadde dugg på brillene.

Vitnet B forklarte blant annet at barnebarnet, vitne A, at "hun ropte "fotgjenger" flere ganger før påkjørselen".

For så vidt gjelder skadene på bilen fremgår det av dokumentet:

... På bilens frontfanger var det en liten bulk. På bilens frontrute var det en nokså stor rosett av sprukket glass. Denne var ca. 50cm x 50cm stor. Inne i denne rosetten var det et tydelig felt hvor glasset var klart mer sprukket ...

Etter avhørene, dro politiet til skadestedet, sammen med vitne A, hennes far og skadevolder. I anmeldelsen heter det:

I vegbanen og på fortauet lå flere knuste tomater. Vi kunne ikke se noen bremsespor på stedet. Det var imidlertid spor fra minst to forskjellige biler som hadde kjørt innpå fortauet på stedet.

Tomatene som lå på stedet, var spredd utover, ca 8,5 meter i lengderetningen. Nord for der hvor tomatene lå, var et fotgjengerfelt, markert med skilt på begge sider av vegen. Fra tomaten som lå plassert lengst mot nord, og til fotgjengerskiltet som var plassert på høyre side av vegen, sett fra nord mot sør, målte vi avstanden til ca. 20, 8 meter.

Politidokumentene inkluderer en illustrasjonsmappe, som blant annet viser tomater i veibanen langt unna fotgjengerfeltet (figur 1), mens figur 5 viser tomater i veibanen ca. samme sted som kjøretøysporene krysser veibanen og fortauskanten.

I avhør av fornærmede/skadelidte 23.11.17, fremgår at betjenten leste inn en oppsummering av forklaringen, som skadelidte senere hørte gjennom og godkjente. Det heter blant annet:

... Hun hadde på seg refleks og skulle gå over fotgjengerfeltet. På spørsmål om hun så seg for begge veier før hun krysset veien, svarer hun ja. Hun sa videre at bilen kom i alt for stor fart. Under oppsummeringen sier fornærmede "han sa selv at han kom i alt for stor fart, at han pusset brillene sine og at det var glatt."

... Hun ville at personene i bilen skulle ringe sykebil, men de ville kjøre henne til sykehuset. ...

...

... Fornærmede sier at hun så det var skiltet fotgjengerfelt, men at hun ikke så oppmerkingen på veien fordi disse var dekket av snø og is. *Under oppsummeringen sier fornærmede "men hun sier uttrykkelig selv at han hadde for stor fart og at det var glatt. Det s han til meg."*

Fornærmede hadde på seg svart boblejakke, hvitt skjerf, blå dongeribukse og brune sko med noe saueskinn på. Hun hadde også en gul refleks på sin høyre arm. Bilen som kjørte på fornærmede kom fra høyre.

På spørsmål om hva slags skader fornærmede fikk etter sammenstøtet svarer hun to brudd i høyre ankel, brudd i sitt høyre kne, brudd i høyre krageben, fem sting i nesen, kul i pannen og at hun er generelt forslått.

...

Vitnet A opplyste 23.11.17:

... Da så vitnet ..., heretter omtalt som fornærmede, på venstre side av veien.

Vitnet forklarte videre at hun trodde fornærmede hadde gått over gangfeltet for å gå ned veien på andre siden. Hun trodde også at fornærmede skulle "svinge" inn veien lengre ned i gata. Vitnet forklarte at da de så fornærmede var vitnet og siktede rett ved gangfeltet.

Vitnet forklarte at de deretter kjørte forbi gangfeltet og lengre ned i gata. Da de var 4-5 meter fra fornærmede, "svingte" fornærmede rett ut i veien. Vitnet sa da til siktede "Bestefar du må bremse, hun skal over". Siktede begynte da å bremse og bråbremset tilslutt.

Politiet spurte uttrykkelig om de hadde kjørt forbi fotgjengerfeltet da de så skadelidte, og vitne A svarte at de "var på gangfeltet da hun oppdaget fornærmede". De kjørte i 30 km/t (som skadevolder "alltid" gjorde), og det var glatt på veien. Hun hadde ikke sett om bestefaren "fiklet med noe" eller "gjorde noe i bilen før det skjedde". Gatebelysningen gjorde at det ble litt lysere langs veien. Etter gjennomlesning forklarte vitnet at "det kun var gatebelysning på høyre side av veien og fornærmede gikk på venstre side av veien". Vitnet sa også at "fornærmede hadde på seg klær som man nesten ikke kunne se". Det heter videre:

- Kan du beskrive hvor i veien fornærmede stod?

Vitnet forklarte at fornærmede var utpå kanten. Da siktede og vitnet var litt fra henne gikk hun rett ut i veien. Fornærmede var ca midt i veien da siktede begynte å bremse. Da han bråbremset hadde fornærmede kommet foran bilen.

- *Hvor stod bilen når fornærmede hadde kommet foran bilen?*

Vitnet forklarte at bilen var i riktig kjørefelt på veien og at bilen svingte mer oppå fortauet.

- *Hvor stod bilen når den stod helt i ro?*

Vitnet forklarer at det ene hjulet stod borti fortauskanten, men bilen stod ikke oppå.

...

Fikk du noe inntrykk av at siktede så fornærmede før han traff henne?

Vitnet forklarte at hun trodde ikke siktede så fornærmede, men vitnet ropte til siktede at han måtte bremse. Hun forklarte videre at hun trodde siktede oppdaget fornærmede da han begynte å bremse, men da var det for sent.

...

Kan du fortelle mer om hva siktede gjorde da du ropte at fornærmede var der?

Vitnet forklarte at siktede begynte å bremse med en gang og bråbremsset, men at de da var ganske nærme fornærmede.

Husker du om dere svingte da?

Vitnet forklarte at det kan se ut som at de svingte mot høyre, fordi bilen var så nærme fortauskanten. Vitnet forklarte videre at siktede prøvde kanskje å svinge unna.

...

Kan du fortelle mer om hvordan fornærmede beveget seg?

Vitnet forklarte at fornærmede gikk sakte ned på venstre side. Deretter gikk hun på skrå ut mot veien og tilslutt "svingte" hun rett ut i veien.

Hvor på veien var det?

... Vitnet forklarte at det var ca 30 til 40 meter fra fotgjengerfeltet. ...

Hun husket ikke om skadelidte hadde på refleks, og etter gjennomlesning tilla vitnet at skadelidte hadde en handlepose som "lå rett ved fortauskanten å høyre side av veien. Vitnet flyttet på denne handleposen og la den på andre siden av fortauet, i grøfta."

Sønnen til skadevolder fortalte også politiet 28.11.17 at skadelidte hadde fortalt han at "han hadde tatt av seg brillene/fiklet med brillene da han kjørte bilen, fordi han er langsynt".

I politidokumentene er også en skisse som viser hvor bilsporene på veien, herunder at sporene krysset fortauskanten på to steder. Det er også vist hvor tomatene lå, og at sporene og tomatene lå et stykke unna fotgjengerfeltet.

I epikrise 4.12.17 fremgår at skadelidte ble påført brudd i kravebenet og i benet.

I skademelding datert 5.12.17 har skadevolder tegnet en skisse over situasjonen, og det fremgår da at påkjørselen skjedde i veibanen, ca. 30–40 m etter gangfeltet. Det er videre skrevet at farten var ca. 30 km/t – og ca. 5-10 km/t i kollisjonsøyeblikket. Det heter videre:

... Ser person i venstre veigrøft gående i samme retning som kjøreretning. Personen går så ut i kjørebane uten å gi tegn og fører i bil A klarer ikke å stoppe. Fotgjenger blir da truffet i høyre side av støtfanger på bilen, havner så i frontruten før hun faller ned på gaten framfor bilen. ...

I avhør 6.12.17 forklarte siktede/skadevolder:

... Siktede hadde verken "fiklet" med mobiltelefonen sin eller radioen i bilen. Men siktede forklarte at han muligens har tatt opp brillene i pannebrasken for det gjør han av og til. Barnebarnet hadde sagt "der kommer det noen", men da forklarer siktede at det er for sent. Bilen treffer dama ...

Skadevolder erkjente ikke straffeskyld, men var villig til å vedta et forelegg og samtykket i førerkortbeslag.

Skadelidtes fastlegejournal 8.2.18 har opplysninger om plager fra høyre skulder, hodepine, venstre underekstremitet, mv. Den 9.2.18 ble notert "en del angst etter ulykken".

Vitne B så ikke selve ulykken, men uttalte i avhør 11.4.18 at "han kom til stedet ca 1-2 min etter ulykken hadde skjedd". Han så skadevolder stå midt i veien og forsøkte å hjelpe skadelidte opp på

beina. "Fornærmede lå i veibanen til venstre for bakskjermen til mistenktes bil (Se skisse (...)). Vitnet "hjalp mistenkte med å få fornærmede bort fra veibanen og opp på fortauet". Vitnet forklarte også at det var mørkt, men gatebelysning, men at det "var likevel dårlig belyst der mistenktes bil stod plassert. Fotgjengerfeltet var ca. 15-20 meter ovenfor der hvor mistenktes bil stod plassert." Vitnet tvilte på at skadevolder kjørte i 50 km/t ettersom han trodde skadene på bilen hadde vært større hvis mistenkte hadde kjørt i 50 km/t. Sønnen til skadevolder hadde også fortalt vitnet om at han pleide å kjøre veldig forsiktig.

Skadelidte krevde 5.12.18 dekning av en rekke utlegg, mv. samt oppreisningserstatning. Hun vedla en skisse over situasjonen 6.12.18, med pil av at hun gikk over på fotgjengerfeltet, og ble påkjørt på fortauet.

Spesialfysioterapeut i nevrologi og geriatri L. har 21.1.19 gitt en oppsummering av skaden, herunder at leiligheten måtte tilrettelegges slik at skadelidte kunne bruke prekestol, rullestol og krykker i leiligheten. Om situasjonen ved siste undersøkelse, 21.12.18 beskrev hun redusert syn og smerter i/på/bak øynene, svekket korttidshukommelse, forverret tinnitus, smell/knitring i hodet, smerter i nesen og bihuler, redusert luktesans, surkling i bihuler/panne, gebiss som ikke lenger passer i munnen, smerter i kjeven og svelget, lavere stemmevolum, tidvis smerter i hodet og fot, arr, tidvis svimmelhet, skuldersmerter, korsryggsmerter og hoftesmerter, opplevelse av skjevhet i kroppen, kald fot, svak puls, mv. Smerter og svimmelhet gjorde at hun ikke kunne gå tur i fjellet om sommeren, som hun tidligere hadde gjort med familien.

Skadevolder ble ilagt forelegg på kr 2 000 for brudd av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 3. Påtalemyndigheten la til grunn at han kjørte "uten å være tilstrekkelig hensynsfull, aktpågivende og varsom idet han kjørte på (skadelidte) slik at hun havnet opp på panseret og i frontruten på bilen og ble påført blant annet brudd i benet." I tillegg ble han pålagt å betale kr 3 171 til skadelidte i erstatning.

Selskapet avsto krav om oppreisningserstatning 29.4.19, da uaktsomheten ikke var grov.

Skadelidte klagde på vurderingen 27.5.19. Vedlagt brevet var blant annet et oversiktsbilde fra Finn.no, med påtegnet hvilken vei skadelidte vanligvis benyttet fra bussholdeplassen og hjem, og det er da påtegnet at hun gikk over fotgjengerfeltet. Det var også vedlagt et par bilder av skadestedet.

Av klagen til Finansklagenemnda fremgår at hun gikk fra busstoppet og ned til fotgjengerovergangen, krysset veien og inn på fortauet - og ble påkjørt enten i fotgjengerovergang eller på fortauet.

Skadelidte har anført at skadevolder var grovt uaktsom. Skadevolder har utvist markant avvik fra normal kjøreadferd under forholdene. Han klarte ikke å stoppe foran fotgjengerovergangen, og hadde slik fart at han kjørte rett på skadelidte, mens hun krysset veien i fotgjengerfelt eller så vidt hadde kommet seg over på fortauet. Bildene viser kjørespor fra veien og opp på fortauet. Påkjørsel i fotgjengerfelt eller fortau er grovt uaktsomt. Dersom bilfører har problemer med briller eller synet, slik opplyst i forklaringene til politiet, er det grovt uaktsomt at han kjører, uten tilstrekkelig synskorrigerende. Han hadde heller ikke gyldig førerkort. Hans reaksjonsevne har antagelig vært svekket på grunn av alder - 83 år. Han ble gjort oppmerksom på at det går noen i fotgjengerovergangen av sin passasjer som ropte at han måtte stoppe, men reagerte for sent. Man må avpasse farten etter kjøreforholdene. Det er vist til TOSLO-2019-62547 hvor det heter at dersom det er dårlig sikt eller uavklarte forhold før en fotgjengerovergang, kan det være nødvendig å stoppe helt opp. I uaktsomhetsvurderingen må man også ta hensyn til hvordan skaden har rammet skadelidte, og at skadevolder mottok straffereaksjon og ble pålagt å erstatte

delar av skadelidtes utgifter. Hun ble også påført varig og alvorlig skade som følge av påkjørselen, med 3,5 ukes opphold på sykehus og etterfølgende rehabilitering av hodeskader og bruddskade. Videre er det hevdet at skadelidte ble løftet inn i bilen mot hennes klare advarsel og kjørt til akuttmottaket. Dersom politi og ambulanse hadde kommet til stedet rett etterpå ville bevissituasjonen kunne vært annerledes.

Selskapet har anført at skadevolder ikke opptrådte grovt uaktsomt. Grov uaktsomhet innebærer at den skadevoldende handling vurderes som kvalifisert klanderverdig og at man retter sterke bebreidelser mot skadevolder for mangel på aktsomhet, se f.eks. Rt. 2004 s. 499. Når det gjelder påkjørsel i fotgjengerfelt har nemnda (FinKN 2016-115 og 2016-200) uttalt at det må foreligge "et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte å kjøre ned en fotgjenger i et fotgjengerfelt." Det fremgår av politidokumentene at det er uklart hvor skaden inntraff. Selv om man legger til grunn at skadevolder hadde noe dugg på brillene, forklarer vitne A at skadevolder ikke kjørte fort og at skadelidte gikk langs veien før hun gikk brått ut i veien. Etter en skjønnsmessig totalvurdering der man særlig vektlegger de tidsnære politidokumentene, er det ikke grunnlag for å konkludere med at skadelidte har sannsynliggjort grov uaktsomhet.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken reiser spørsmål om skadevolders handlemåte kan rubriseres som grovt uaktsomt, jf. bilansvarsloven § 4 og skadeerstatningsloven § 3-5. Om så er tilfellet, gjelder saken også oppreisningserstatningens størrelse.

Etter bilansvarsloven § 4 annet punktum er skadevolders ansvarsassurandør ansvarlig for oppreisning for ikke-økonomisk skade når skadevolder har utvist grov uaktsomhet, jf. skadeserstatningsloven § 3-5.

Det følger av Høyesterettspraksis at det kreves et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte for at en handling eller unnlatelse skal anses som grovt uaktsomt, jf. Rt. 2009 s. 6 avsnitt 49. Skadelidte har bevisbyrden for at vilkårene for oppreisning er oppfylt, herunder at skadevolder har opptrådt grovt uaktsomt. Om uaktsomhetsvurderingen ved påkjørsel som følge av manglende oppmerksomhet, uttalte Høyesterett i Rt. 2008 s. 1360: "I det aktuelle tilfellet er det tale om en langvarig, kvalifisert uoppmerksomhet, som innebærer at domfeltes forhold må karakteriseres som grovt uaktsomt." I Rt. 2011 s. 83, som også gjaldt påkjørsel grunnet manglende oppmerksomhet, uttalte førstvoterende: "Den uaktsomhet domfelte har utvist, kan ikke karakteriseres som et øyeblikks uoppmerksomhet eller feilfordeling av oppmerksomheten. Som lagmannsretten konstaterer, er den ikke av den mer ubetydelige art som alle bilførere fra tid til annen gjør seg skyldig i." Uttalelsene viser at varigheten av førerens manglende oppmerksomhet er et sentralt moment ved uaktsomhetsvurderingen. Dette følger også av nemndspraksis, se FinKN 2018-507 og FinKN 2016-472.

Bevisbildet i saken er uklart. Skadevolder, klager og vitnet A har gitt til dels avvikende beskrivelser og de fremlagte fotografiene bidrar heller ikke til å avklare hvor klager var da hun ble påkjørt. Bevisene tilsier likevel etter nemndas syn, som mest sannsynlig at klager har forsøkt å krysse veien utenfor fotgjengerfeltet, jf. sporene i veibanen, de to vitnenes forklaringer og opplysningene om hvor tomatene lå.

Det fremstår også som sannsynlig at skadevolder kjørte rundt 30 km/t, selv om det var 50-grense på stedet. Skadestedet var ikke godt opplyst, og klager gikk på den delen av veien som ikke var opplyst. Hun var kledd i mørke farger med en refleks på armen, men det er ikke avklart hvor godt synlig den har vært for skadevolder ettersom vitnet A mener ikke å ha sett henne.

Basert på vitneforklaringen, og særlig forklaringen fra B, legger nemnda til grunn at klager hadde kommet et stykke ut i veien, men ikke frem til fortauet. Skadevolder hjalp henne opp da vitnet B kom til stedet. Her lå også de fleste av tomatene. Politiet har likeledes angitt at hun enten sto eller gikk i kjørebanelen på ulykkestidspunktet.

Skadevolder bremsset først da passasjeren – A – varslet ham. Det kan indikere en noe treg reaksjonsevne. Det foreligger motstridende opplysninger med hensyn til om han fiktet med brillene. Skadevolder har dessuten anført han er langsynt.

Nemnda ser ikke bort fra at en muntlig bevisføring vil kunne belyse hvor lenge skadevolder hadde manglende oppmerksomhet, hvor lang tid det tok fra skadelidte gikk ut i veien til skadevolder oppfattet situasjonen og begynte å bremse. Nemndas saksbehandling er imidlertid skriftlig, og nemnda må bygge på den dokumentasjonen partene har lagt frem. Basert på denne, finner nemnda at klager ikke har sannsynliggjort at skadevolders manglende oppmerksomhet var annet enn et øyeblikks uoppmerksomhet.

Nemnda tilføyer at den omstendighet at skadevolders førerkort ikke var gyldig, ikke har betydning for uaktsomhetsvurderingen, med mindre det sannsynliggjøres at det er årsakssammenheng mellom dette og påkjørselen.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).